

Teaching Guide				
Identifying Data				2017/18
Subject (*)	Final Dissertation	Code	750G01033	
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Graduate	2nd four-month period	Fourth	Obligatoria	6
Language	Spanish			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Ciencias da SaúdeDereito PúblicoPsicología			
Coordinador	Rodríguez Maseda, Emma	E-mail	emma.rodriguez.maseda@udc.es	
Lecturers	Bellido Guerrero, Diego Bernabeu Piñeiro, Francisco Caamaño Maroñas, María Pilar Castro Pastor, Avelino Cobas Couto, Elvira Coronado Carvajal, Carmen Darriba Rodríguez, María Del Pilar Dios Romero, Serafin De Escudero Carranza, Valentin García Rivera, María Gema Garcia Sanchez, Maria Matilde Goday Berini, María Luísa Hernández Adeba, Remedios Miralles Frutos, Concepción Movilla Fernandez, Maria Jesus Nuñez Fernández, Lucia Pértega Díaz, Sonia Pesado Cartelle, Jose Angel Pita Fernandez, Salvador Rodeño Abelleira, Angeles Rodríguez Maseda, Emma Romero Martin, Manuel Seoane Pillado, María Teresa Sobrido Prieto, María Sobrido Prieto, Natalia Talegón López, Julia Margarita Varela Feal, Nuria Esther	E-mail	diego.bellido@udc.es francisco.bernabeu@udc.es pilar.caamano.maronas@udc.es avelino.castro.pastor@udc.es elvira.cobas@udc.es carmen.coronado@udc.es pilar.darriba@udc.es s.dedios@udc.es valentin.escudero@udc.es m.grivera@udc.es matilde.garcia@udc.es l.gberini@udc.es r.hadeba@udc.es c.miralles@udc.es maria.jesus.movilla@udc.es lucia.nunez@udc.es s.pertega@udc.es j.pesado@udc.es salvador.pita@udc.es angeles.rodengo@udc.es emma.rodriguez.maseda@udc.es manuel.romero.martin@udc.es maria.teresa.seoane.pillado@udc.es maria.sobrido@udc.es natalia.sobrido@udc.es j.talegonl@udc.es nuria.varela.feal@udc.es	
Web	moodle.udc.es			
General description	<p>O Traballo de Fin de Grao (TFG) consta de 6 créditos ECTS que se cursará no 2º cuatrimestre de 4º curso.</p> <p>Os estudos de Grao de Enfermaría concluirán coa elaboración e defensa do Traballo de Fin de Grao, que estará orientado á avaliación das competencias asociadas ao título, tal como prevé o RD 1393/2007 e a Orde CIN/2134/2008 polos que se establecen os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habilitan para o exercicio da profesión de Enfermeira/o.</p>			

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A10	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.

A14	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación, efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
A18	Comprender a metodoloxía de investigación cualitativa en saúde.
A19	Comprender a metodoloxía de investigación cuantitativa en saúde.
A20	Comprender os métodos estatísticos frecuentes en estudos do área de ciencias da saúde.
A21	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
A22	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.
A23	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade ás persoas atendidas.
A24	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
A31	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
A32	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poblacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
A40	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar, proporcionando os cuidados necesarios en cada etapa.
A41	Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
A42	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato.
A43	Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
A44	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións.
A45	Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
A46	Aplicar as técnicas que integran o cuidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores.
A47	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
A48	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos padres ou cuidadores primarios.
A49	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde.
A50	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer.
A51	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores.
A52	Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
A53	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
A54	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de cuidados.
A55	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
A56	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.
A57	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
A58	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
A59	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando cuidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
A60	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais.
A61	Integrar os coñecementos, as habilidades e actitudes da enfermaría para dar a atención ás persoas nas diferentes situacións de saúde, baseados nos principios e valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico asociados ás competencias descritas nos obxectivos xerais a as materias que conforman o título e con avaliación final de competencias.

A62	Integrar os coñecementos, as habilidades e actitudes da enfermaría para dar a atención ás persoas nas diferentes situacións de saúde, baseados nos principios e valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico asociados ás competencias descritas nos obxectivos xerais e as materias que conforman o título, en forma de rotatorio clínico independente e con avaliación final de competencias; nos Centros de Saúde, Hospitais e outros centros asistenciais.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B17	Fomento de unha 2ª lingua de interese para a profesión.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudo.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.
B23	Habilidade para traballar nun contexto internacional.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	CB1 Que os estudantes demostraran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parta da base da educación secundaria xeral, e sólese atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda dun campo de estudo.
C10	CB2 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

C13	CB5 Que os estudantes desenvolveran aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores con un alto grao de autonomía
-----	--

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences		
Reunir as mellores evidencias científicas disponibles para proporcionar cuidados de enfermaría	A10	B1	C1
	A14	B2	C2
	A18	B3	C3
	A19	B4	C4
	A20	B5	C5
	A21	B6	C6
	A22	B7	C7
	A23	B8	C8
	A24	B9	C9
	A31	B10	C10
	A32	B11	C11
	A40	B12	C12
	A41	B13	C13
	A42	B14	
	A43	B15	
	A44	B16	
	A45	B17	
	A46	B18	
	A47	B19	
	A48	B20	
	A49	B21	
	A50	B22	
	A51	B23	
	A52	B24	
	A53		
	A54		
	A55		
	A56		
	A57		
	A58		
A59			
A60			
A61			
A62			

Seleccionar un problema obxecto de estudo, desenvolver os procedementos para a súa resolución e realizar a súa defensa

A10	B1	C1
A14	B2	C2
A18	B3	C3
A19	B4	C4
A20	B5	C5
A21	B6	C6
A22	B7	C7
A23	B8	C8
A24	B9	C9
A31	B10	C10
A32	B11	C11
A40	B12	C12
A41	B13	C13
A42	B14	
A43	B15	
A44	B16	
A45	B17	
A46	B18	
A47	B19	
A48	B20	
A49	B21	
A50	B22	
A51	B23	
A52	B24	
A53		
A54		
A55		
A56		
A57		
A58		
A59		
A60		
A61		
A62		

Transmitir propostas, problemas e solucións a un público especializado

A10	B1	C1
A14	B2	C2
A18	B3	C3
A19	B4	C4
A20	B5	C5
A21	B6	C6
A22	B7	C7
A23	B8	C8
A24	B9	C9
A31	B10	C10
A32	B11	C11
A40	B12	C12
A41	B13	C13
A42	B14	
A43	B15	
A44	B16	
A45	B17	
A46	B18	
A47	B19	
A48	B20	
A49	B21	
A50	B22	
A51	B23	
A52	B24	
A53		
A54		
A55		
A56		
A57		
A58		
A59		
A60		
A61		
A62		

Contents	
Topic	Sub-topic

<p>O TFG tratará fundamentalmente sobre temas e aspectos da profesión enfermeira.</p> <p>É un proceso individual onde o estudante deberá optar entre os campos temáticos seguintes:</p> <p>BLOQUE I: Práctica profesional, ética e legal</p> <p>BLOQUE II: Educación e Bases teóricas e metodolóxicas de Enfermería</p> <p>BLOQUE III: Prestación e xestión de cuidados de Enfermería nos distintos ámbitos da práctica</p> <p>BLOQUE IV: Comunicación terapéutica e relacións interpersonais</p>	<p>BLOQUE I:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etica e práctica profesional - Aspectos legais da práctica profesional <p>BLOQUE II:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Educación para a saúde - Bases teóricas e metodolóxicas da Enfermería <p>BLOQUE III:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prestación e Xestión de cuidados de Enfermería no ámbito hospitalario - Prestación e Xestión de cuidados de Enfermería no ámbito comunitario - Prestación e Xestión de cuidados de Enfermería no ámbito sociosanitario <p>BLOQUE IV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comunicación terapéutica - Relacións interpersoais - Relación de axuda
---	--

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Supervised projects	A62 A61 A60 A59 A58 A57 A56 A55 A54 A53 A52 A51 A50 A49 A48 A47 A46 A45 A44 A43 A42 A41 A40 A32 A31 A24 A23 A22 A21 A20 A19 A18 A14 A10 B24 B23 B22 B21 B20 B19 B18 B17 B16 B15 B14 B13 B12 B11 B10 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C13 C12 C11 C10 C9 C8 C7 C6 C5 C4 C3 C2 C1	0	100	100
Introductory activities	A10 A18 A19 A20	31	0	31

Oral presentation	A62 A61 A60 A59 A58 A57 A56 A55 A54 A53 A52 A51 A50 A49 A48 A47 A46 A45 A44 A43 A42 A41 A40 A32 A31 A24 A23 A22 A21 A20 A19 A18 A14 A10 B24 B23 B22 B21 B20 B19 B18 B17 B16 B15 B14 B13 B12 B11 B10 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C13 C12 C11 C10 C9 C8 C7 C6 C5 C4 C3 C2 C1	1	10	11
Personalized attention		8	0	8

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Supervised projects	<p>O alumno debe desenrolar, baixo a tutela do seu tutor/es, un traballo seguindo as especificacións do "Regulamento para a elaboración dos traballos de fin de grao na Facultade de Enfermaría e Podoloxía";</p> <p>O alumnado poderá elixir entre as seguintes modalidades de TFG:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Revisión sistemática b) Estudo dun caso c) Proposta de investigación d) Traballo de investigación
Introductory activities	Ao comezo do 2º cuatrimestre realizarase unha presentación do TFG e planificaranse seminarios metodolóxicos de inicio e seguimento do traballo.
Oral presentation	<p>Unha vez o estudante teña obteña a autorización de defensa do traballo por parte do seu titor, deberá solicitar a defensa do mesmo, seguindo as pautas establecidas no "Regulamento para a elaboración dos traballos de fin de grao na Facultade de Enfermaría e Podoloxía";</p> <p>Deberá defender o traballo ante o tribunal asignado, seguindo o establecido no "Regulamento para a elaboración dos traballos de fin de grao na Facultade de Enfermaría e Podoloxía";</p>

Personalized attention	
Methodologies	Description
Supervised projects	De acordo ao "Regulamento para a elaboración dos traballos de fin de grao na Facultade de Enfermaría e Podoloxía" o estudante contará coa tutorización dun profesor con docencia no grao.

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification

Supervised projects	<p>A62 A61 A60 A59 A58 A57 A56 A55 A54 A53 A52 A51 A50 A49 A48 A47 A46 A45 A44 A43 A42 A41 A40 A32 A31 A24 A23 A22 A21 A20 A19 A18 A14 A10 B24 B23 B22 B21 B20 B19 B18 B17 B16 B15 B14 B13 B12 B11 B10 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C13 C12 C11 C10 C9 C8 C7 C6 C5 C4 C3 C2 C1</p>	<p>A avaliación do TFG realizarase seguindo os criterios de valoración establecidos pola Comisión de Docencia e Validacións da FEP e aprobados en Xunta de Centro, que serán expostos na plataforma Moodle.</p> <p>- O/a director/a deberá emitir unha calificación sobre o traballo realizado. A nota máxima acadada neste apartado poderá ser de 3 puntos.</p> <p>- O tribunal reunirse nunha sesión extraordinaria destinada a avaliar os TFG presentados polos estudantes. A nota máxima acadada neste apartado poderá ser de 5 puntos. Para poder aprobar, será necesario atinxir neste apartado, cando menos 2,5 puntos sobre 5.</p>	80
Oral presentation	<p>A62 A61 A60 A59 A58 A57 A56 A55 A54 A53 A52 A51 A50 A49 A48 A47 A46 A45 A44 A43 A42 A41 A40 A32 A31 A24 A23 A22 A21 A20 A19 A18 A14 A10 B24 B23 B22 B21 B20 B19 B18 B17 B16 B15 B14 B13 B12 B11 B10 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C13 C12 C11 C10 C9 C8 C7 C6 C5 C4 C3 C2 C1</p>	<p>O estudante defenderá pública e presencialmente o traballo presentado.</p> <p>A defensa consistirá na exposición oral do traballo durante un tempo máximo de 10 minutos, na que se dará conta dos aspectos máis relevantes da actividade realizada.</p> <p>O estudante poderá axudarse dos medios informáticos e audiovisuais que considere pertinentes.</p> <p>Logo da exposición, os membros do tribunal poderán formular as preguntas e solicitar as consideracións que consideren oportunas para poder xulgar o traballo, as que o estudante deberá dar resposta. O tempo máximo establecido para esta defensa será de 15 minutos.</p> <p>A nota máxima acadada neste apartado poderá ser de 2 puntos.</p>	20

Assessment comments

O TFG só poderá ser defendido e avaliado unha vez se teña constancia fidedigna de que o/a estudante superou todos os créditos necesarios para obter o título de grao, agás os correspondentes ao propio TFG, tal e como recolle no texto consolidado da Normativa reguladora da matrícula e a defensa do TFG.

O tribunal avaliador contará con todas as cualificacións precisas para establecer a cualificación final.

O/a secretario/a do tribunal cubrirá a acta e calificación final do TFG, que se fará pública ao finalizar a avaliación de todos os estudantes presentados nesa oportunidade.

No caso de que un alumno/a sexa declarado/a non apto/a (cualificación inferior a 5) o tribunal faralles chegar, tanto a él/a como ao/s director/es do TFG as recomendacións que considere oportunas.

No caso de non superar a avaliación do tribunal do traballo tutelado (calificación inferior a 2,5 puntos) a calificación que constará na acta de avaliación será a calificación acadada nese apartado en base 10.

Sources of information

Basic	<ul style="list-style-type: none"> - Del Pino Casado R, Martínez Riera JR (2016). Manual para la elaboración y defensa del trabajo fin de grado en Ciencias de la Salud. Barcelona: Elsevier - Polgar S (2014). Introducción a la investigación en ciencias de la salud. Barcelona: Elsevier - Echevarría Pérez P (Dir) (2016). Investigación en metodología y lenguajes enfermeros. Barcelona: Elsevier - Fernández-Lasquetty Blanc B (2013). Introducción a la investigación en enfermería . Madrid : Difusión Avances Enfermería - Albert Florensa JS (ed) (2017). Ética de la investigación científica. Bilbao: Desclee de Brouwer <p>VÍDEOS E OUTROS MATERIAIS DE APOIO· Módulo Metodología de la Investigación. Axencia de Coñecemento en Saúde. Servizo Galego de Saúde (SERGAS), Santiago de Compostela. Disponible en: https://www.youtube.com/playlist?list=PLmquZD2sO_g4_-tj1q-ZjNhr3i64iETgT· Módulo gestión de resultados. Axencia de Coñecemento en Saúde. Servizo Galego de Saúde (SERGAS), Santiago de Compostela. Disponible en: https://www.youtube.com/playlist?list=PLmquZD2sO_g7K1B8W9kzkjUTOML-N3nu6</p>
Complementary	

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Information and Communication Systems in Health Science/750G01004

Bases for the Interpretation of Scientific Knowledge/750G01008

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

SEMINARIOS METODOLÓXICOS TFGOs estudantes contarán con diferentes seminarios metodolóxicos ao longo do cuadrimestre. Devanditos seminarios, de carácter eminentemente práctico, constituirán o soporte necesario para dar resposta ás dúbidas/consultas metodolóxicas que o estudante poida plantexarse ou necesitar no desenvolvemento do seu TFG.

(*The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.